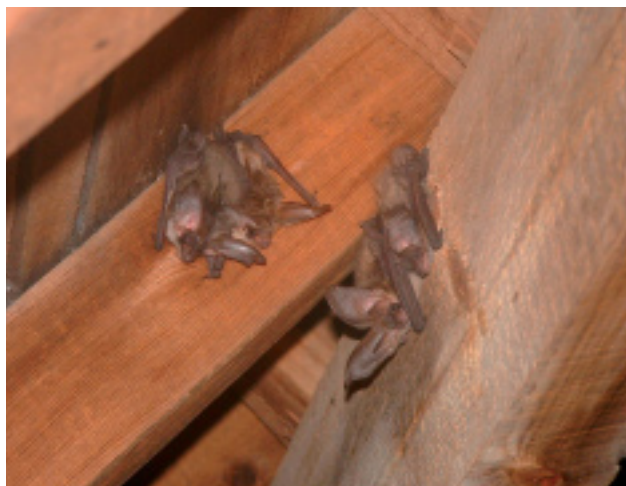

Onderzoek aan noordgrens verspreidingsgebied

Grijze grootoorvleermuizen op jacht

Voor de grijze grootoor maken Vlaanderen en Nederland deel uit van de noordgrens van het verspreidingsgebied. Uiterste grens blijkt de 53e breedtegraad te zijn. In Nederland is de soort op enkele tientallen kerkzolders waargenomen. In Vlaanderen beperken de waarnemingen zich grotendeels tot de Antwerpse en Limburgse Kempen. Naar deze zeldzame soort is tot op heden nog maar weinig onderzoek gedaan. In 2005 werden twee dieren uit een gekende kraamkolonie op een kerkzolder in Geel (Antwerpen) van een zender voorzien.

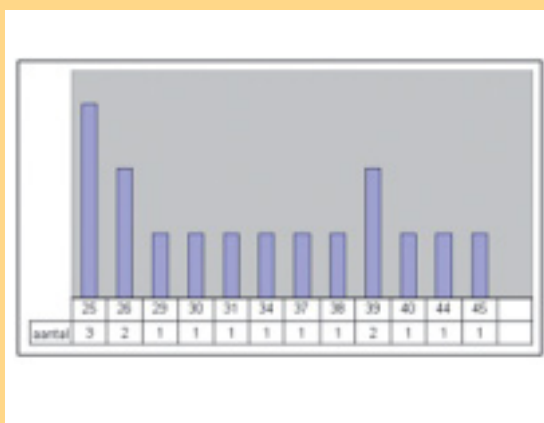
Kris Boeckx

Met het zenderonderzoek bij de grootoorvleermuizen hoopten de onderzoekers inzicht te krijgen in het landschapsgebruik van de dieren in deze kolonie. Het landschap ten zuiden van de kerk in Geel geniet een beschermd statuut. De kenmerkende open ruimte en indeling moeten

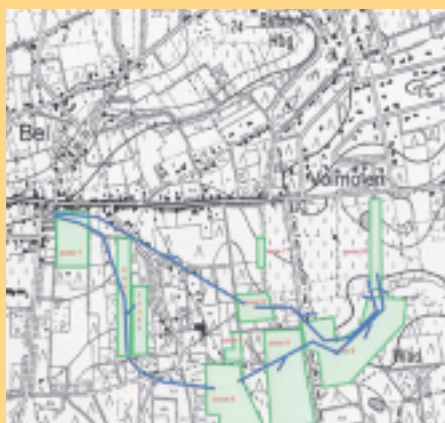
aldus behouden blijven. Voortschrijdende verstedelijking ten noorden en bosomvorming (omvorming van naald- naar loofhout) ten zuiden van de kolonieplek zullen de volgende jaren de aard van de jachtgebieden veranderen. De vraag is of deze onvermijdbare evolutie een aanwijsbare

negatieve invloed zal hebben op de kolonie grootoorvleermuizen.

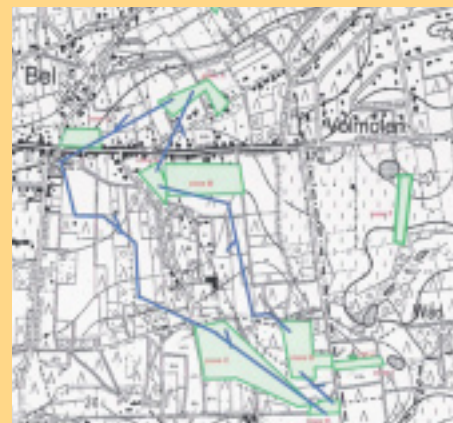
Op 28 juli 2005 werd een mannetje uit deze kolonie van een zender voorzien en gedurende dertien nachten gevolgd. (Figuur3) Alle jachtgebieden op één na bevonden zich ten zuiden van de kerk in beschermd

Figuur 1 Uitvliegtijden op 19 september 2005 (in minuten na zonsondergang, om 19u45)

Figuur 2 Alle jachtgebieden en afgelegd traject op 14/08/2005

Figuur 3 Jachtgebieden en afgelegd traject op 09/09/2005

Van links naar rechts:

De kerk van Geel.

De kraamkolonie bevindt zich in een nis in de muur ter hoogte van het uiteinde van de nokbalk. Het dak is afgewerkt met zwarte natuurleien. Op 28 juli 2005 bedroeg de relatieve luchtvochtigheid op de zolder 50,5 procent, de temperatuur 34,2 °C.

De gezenderde Grijze grootoorvleermuis.

Foto's Kris Boeckx

landschap, in een kampeergebied of in natuurgebied. Dit mannetje werd nooit verder dan 1,25 kilometer van de kolonieplaats waargenomen.

Op 7 september 2005 werd een jong vrouwtje van een zender voorzien en gedurende vier nachten gevolgd. (Figuur 5) De zender is vrij snel uitgevallen, waarschijnlijk ten gevolge van de hevige regenval. Ook hier bevond de verste jachtzone zich op 1,25 kilometer van de kerk. Zeven van de tien zones liggen ten zuiden van de kolonieplaats. Opmerkelijk: de overige drie - waaronder de meest en langst bezochte - liggen noordelijk in woongebied.

Licht De toren en dus ook het voorste deel van de kerk zijn tot 23 uur sterk verlicht. Alle dieren verlaten de zolder via een spleet en een verluchtingsopening van de minst verlichte dakkapel. De gevonden routes zijn allen kort en onverlicht. De vleermuizen verkiezen daarbij duidelijk de dekking van beukenhagen, de onverlichte kant van gebouwen, tuinafsluitingen, houtwallen en zelfs een kerstboomplantage. In totaal werd driemaal een verschillende

hangplaats ingenomen tijdens een jachttraject. Eenmaal betrof het de gevel van een huis en eenmaal betrof het een zwarte den. In twee gevallen werd omwille van hevige regenval de jacht onderbroken, maar na de regenval voortgezet.

Op verschillende plaatsen werden van gezenderde dieren breedbandgeluidsopnames gemaakt met behulp van een Petterson D240x. Het onderscheid met gewone grootoorvleermuizen is in het veld nauwelijks te maken.

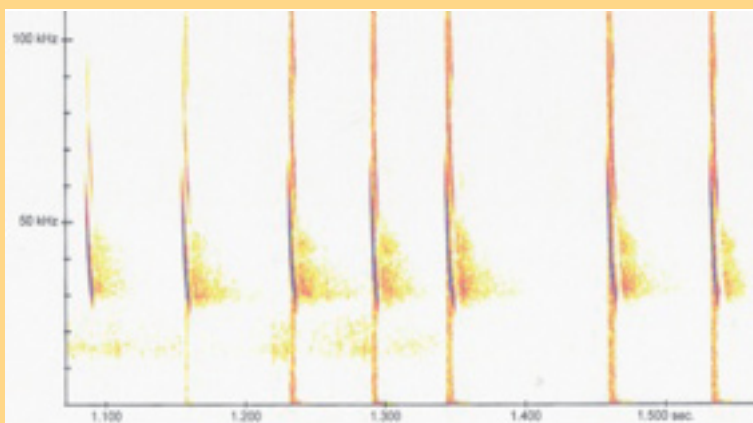
Conclusies Het onderzoek laat na zeventien nachten alvast enkele algemene conclusies toe. Alle jachtgebieden omvatten naast gesloten bos ook open plaatsen, (zeer) open bos of loofhoutwallen. De vleermuizen vertonen een voorkeur voor loofhoutpercelen, maar ook in vrij open naaldhoutpercelen (*Pinus sylvestris*) wordt gejaagd. Ook de omgeving vlakbij de kerk wordt als jachtgebied gebruikt. Het oversteken van verlichte zones, lijkt geen problemen te geven. In de periode 29 juli tot 14 augustus werd telkens slechts één jachtvlucht, al of niet onderbroken, uitge-

voerd per nacht. De dieren keerden in die periode dus niet terug naar de kolonieplaats.

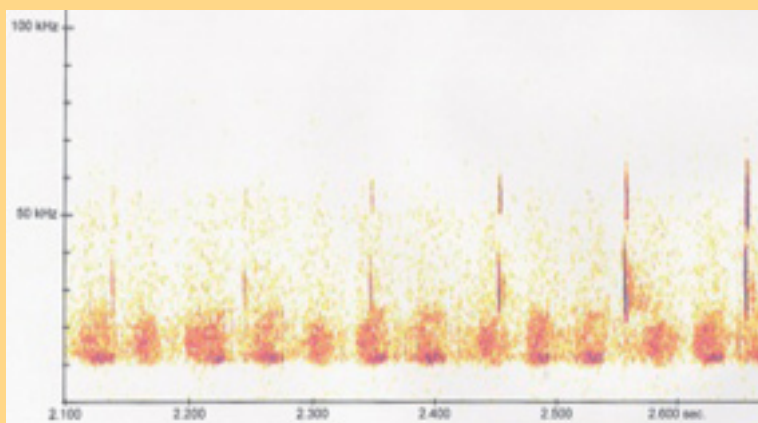
We gaan er van uit dat de grootoren geen onmiddellijk aanwijsbare hinder ondervinden van de aan gang zijnde woonuitbreiding ten noorden van de kolonieplaats. De bosvorming (ten voordele van loofhout) ten zuiden van de kolonieplaats zal wellicht een positieve impact hebben. De open, landelijke omgeving ten zuiden van de kerk is beschermd als landschap. Wel moet er bij voorkeur meer dan een verbinding via een houtwal met de achterliggende bossen blijven. De verlichting van de kerk mag niet uitgebreid worden en de impact van de bestaande verlichting zou mits enkele slimme aanpassingen verminderd kunnen worden. Met enige goodwill van de gebouwbeheerder en aandacht voor de behoeften van deze vleermuizen in het ontwikkelende landschap is deze groep grijze grootoorvleermuizen een mooie toekomst verzekerd.

Kris Boeckx

Kris.boeckx@vleermuizeninfo.be

Figuur 4 Opname juist na het verlaten van de kerk
De pulslengte is 6,5 msec. Het pulsinterval varieert van 53 tot maximaal 116 msec. Er is maar één maximum zichtbaar rond 50 kHz.

Figuur 5 Opname op vliegroute